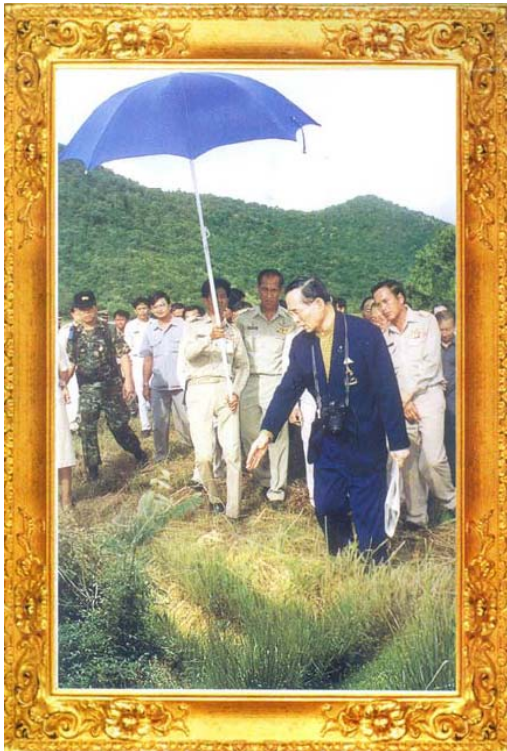

โครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรม เขาชะงุ้มอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ตำบลเขาชะงุ้ม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

พระราชดำริ

วันที่ 4 มกราคม 2528 ได้พระราชทานพระราชกระแสกับหม่อมเจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธ์ ซึ่งนำความกราบบังคมทูลเกี่ยวกับ โครงการการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้มฯ พระองค์ท่านได้มีพระราชกระแสดังนี้

- แนวทางการฟื้นฟูให้พัฒนาแหล่งน้ำเป็นที่ปลูกไม้ยืนต้นให้มีความชุ่มชื้น สวยงามตามธรรมชาติ
- ให้ใช้ชื่อโครงการฯ ตามที่เสนอไปคือ โครงการการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้ม

อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

- การศึกษาปรับปรุงบริเวณที่ดินเสื่อมโทรมอย่างหนัก โดยวิธีการเสริมสร้างแหล่งน้ำปรับปรุงบ่อดิน แก้ปัญหาดินลูกรังและจัดระดับให้เหมาะสมเพื่อให้มีน้ำใช้

เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2528 “การปลูกป่าในเขตพื้นที่โครงการ ให้ทำการปลูกต้นไม้ต่างๆ แบบไม่เป็นระเบียบ เพื่อจะได้มีลักษณะป่าที่เป็นธรรมชาติโดยแท้จริง การปลูกต้นไม้ให้พิจารณาปลูกเป็นกลุ่ม โดยมีไม้โตเร็วล้อมด้วยไม้โตช้า ตามความเหมาะสม”

เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2528 “บริเวณที่ดินดี เนื้อที่ประมาณ 50 ไร่ ทางทิศใต้ของพื้นที่ให้ปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น พืชไร่ ให้เป็นการสาธิตตัวอย่างการปลูกพืชให้แก่ราษฎร”

จากนั้นได้พระราชทานแนวพระราชดำริ ในการแก้ไขดินเสื่อมโทรมในพื้นที่แห้งแล้ง ซึ่งเห็นได้ชัดเจนว่า ทรงเน้นในการสร้างความชุ่มชื้นให้แก่ดิน การหาแหล่งน้ำเป็นปัจจัยหลักประการแรกที่ต้องดำเนินการ เมื่อมีน้ำก็ยอมปลูกต้นไม้ได้ ความชุ่มชื้นก็จะตามมาในที่สุด ดังที่ได้มีพระราชทานพระราชดำริต่อมาเมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2529 ความว่า

“ให้ดำเนินการศึกษาหาวิธีการปรับปรุงดินที่เสื่อมโทรมให้สามารถใช้ประโยชน์ในการเพาะปลูกได้โดยทำการทดสอบวางแผน และจัดระบบปลูกพืชที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ในลักษณะศูนย์ศึกษาการพัฒนาขนาดย่อม”

เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2535 มีพระราชดำริให้ใช้หญ้าแฝกมาช่วยในการป้องกันการพังทลายของดิน การคัดเลือกพันธุ์หญ้าแฝกมาทดสอบปลูกในดินลูกรัง เพื่อดูว่ารากหญ้าแฝกจะลงไปได้ลึกเท่าไร สามารถระเบิดดินลูกรังและดินดานได้หรือไม่ การใช้หญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ป้องกันดินที่ถูกกัดเซาะเป็นร่องลึก การปลูกหญ้าแฝกเป็นแนวแทนคันดิน และส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกหญ้าแฝกตามวิธีการที่ถูกต้องและลงทุนน้อยที่สุด

เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2539 ทรงแนะนำวิธีการในการปลูกหญ้าแฝกให้มีระยะห่างระหว่างต้น 5 เซนติเมตร เพื่อให้แถวแฝกเรียงชิดกัน ทำให้ป้องกันตะกอนที่มากับน้ำได้เป็นอย่างดี การใช้หญ้าแฝกปลูกเป็นเครื่องวงกลมรอบโคนต้นไม้เพื่อช่วยรักษาความชุ่มชื้นในดินให้ต้นไม้ การปลูกหญ้าแฝกเป็นรูปตัววีคว่ำ เพื่อแก้ไขปัญหาการเกิดร่องน้ำลึกจากการกัดเซาะของน้ำ ตลอดจนทดลองเจาะดินลงไปให้ถึงชั้นดินลูกรัง ใส่ดินดีลงในหลุมที่เจาะแล้วปลูกหญ้าแฝก เพื่อให้รากหญ้าแฝกเจริญเติบโตหยั่งลึกลงไปชั้นดินลูกรังได้ดีขึ้น

ความเป็นมาของโครงการ

10-001: เขาชะงุ้ม

ความเป็นมาของโครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรม อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลเขาชะงุ้ม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงได้รับการน้อมเกล้าถวายที่ดินจำนวนประมาณ 700 ไร่ จากราษฎรอดีตนายตำรวจยศสัญญาบัตร ซึ่งแต่เดิมทำเป็นฟาร์มปศุสัตว์และปลูกพืชไร่ มีการใช้ที่ดินอย่างผิดวิธีทำให้หน้าดินเสียหาย ดินขาดความอุดมสมบูรณ์เกิดสภาพความแห้งแล้งโดยทั่วไปจนไม่สามารถปลูกพืชได้ หรือผลผลิตลดลง เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรจึงได้พระราชทานพระราชดำริในการปรับปรุงที่ดินเสื่อมโทรมแห่งนี้ให้กลับมีความอุดมสมบูรณ์สามารถใช้ในการเพาะปลูกได้ รวมทั้งทรงยังแนะนำให้ปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ หลังจากที่ดินที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำริในการปรับปรุงพื้นที่แห่งนี้ เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2526 หน่วยงานต่างๆ ได้สนองพระราชดำริด้วยการศึกษาทดลองเพื่อหาวิธีการปรับปรุงดินในพื้นที่ให้กลับนำมาใช้ประโยชน์ในการเกษตรได้อีก และเป็นแนวทางในการปรับปรุงดินให้แก่ราษฎรที่อยู่บริเวณใกล้เคียง ตลอดจนเป็นรูปแบบสำหรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาพื้นที่อื่นๆ ซึ่งมีปัญหาคล้ายๆ กับที่ดินแห่งนี้

ในการสำรวจหาข้อมูลเบื้องต้นทางดินนี้ ได้สำรวจในปี พ.ศ. 2543 และเพิ่มเติมแปลงที่ราษฎรน้อมเกล้าถวายอีก (ทิศเหนือ) ในปี พ.ศ. 2545 การสำรวจครั้งนี้เป็นการสำรวจดินแบบละเอียด (detailed soil survey) ใช้ภาพถ่ายบอลลูน มาตราส่วน 1:2,000 แผนที่แนวระดับ มาตราส่วน 1:2,000 เป็นแผนที่พื้นฐานในการสำรวจและแผนที่ภูมิประเทศของกรมแผนที่ทหาร ศึกษาหาข้อมูลเบื้องต้นแล้วทำการสำรวจดินในสนาม โดยการใช้สว่านเจาะดินลึกประมาณ 180 เซนติเมตร หรือถึงชั้นสัมพัทธ์หิน ระยะห่างระหว่างหลุมประมาณ 50 เมตร (ในอัตราเฉลี่ย 6 ไร่ต่อหลุม) แบ่งชั้นดินทุกหลุมเจาะแล้วบันทึกข้อมูล เช่น เนื้อดิน สีดิน การระบายน้ำ ความลาดชันของพื้นที่ โครงสร้างของดิน วัตถุต้นกำเนิดดิน ปริมาณก้อนหินหรือหินโผล่ การกร่อนของดิน ความเป็นกรดต่าง ตลอดจนพืชพรรณ เป็นต้น และทำการจำแนกดิน

ต่อมาโครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้มอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งเป็นโครงการที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้จัดขึ้นเพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในวโรกาสพระชนมายุครบ 60 พรรษา และพระราชพิธีรัชมังคลาภิเษก สำหรับพื้นที่นั้น พลตำรวจตรีทักษ์ ปัทมสิงห์ ณ อยุธยา ได้น้อมเกล้าถวายที่ดินบริเวณตำบลเขาชะงุ้ม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี เนื้อที่ประมาณ 694 ไร่ 2 งาน 38 ตารางวา ซึ่งเดิมเป็นฟาร์มปศุสัตว์ ที่ดินถูกชะล้างพังทลายและทำให้เสื่อมโทรมจนเกือบใช้ประโยชน์ไม่ได้ อีกทั้งได้มีการขุดลูกรังไปใช้ประโยชน์อีกด้วย และความทราบถึงพระองค์ท่าน

ต่อมา นายสี วรณเทวี ได้น้อมเกล้าถวายที่ดินเพิ่มเติมอีก 63 ไร่ 1 งาน 3 ตารางวา ซึ่งอยู่ติดกับพื้นที่โครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้มทางทิศเหนือให้กับมูลนิธิชัยพัฒนา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้มีพระราชกระแสกับนายสุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนาให้พัฒนาที่ดินแปลงดังกล่าวเป็น 3 ส่วน คือ ให้ฟื้นฟูสภาพป่า ดำเนินการพัฒนาและปล่อยไว้ในสภาพเดิม

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อสนองพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

2. เป็นศูนย์ศึกษาวิจัยและสาธิตทดสอบวิธีการฟื้นฟูปรับปรุงดินเสื่อมโทรมให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นรูปแบบและส่งเสริมอาชีพเกษตรกรที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับพื้นที่โครงการฯ ได้เรียนรู้วิธีการจัดการดิน น้ำ และพืช อย่างถูกต้อง มีความยั่งยืน ไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะทำให้เกษตรกรมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
3. เพื่อพัฒนาแหล่งน้ำในเขตพื้นที่โครงการให้เพียงพอกับการอุปโภคบริโภคและเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรดิน น้ำ และป่าไม้ ให้คงความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติอย่างยั่งยืน
4. เป็นแหล่งศึกษาดูงาน
5. เพื่อรักษาสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศน์

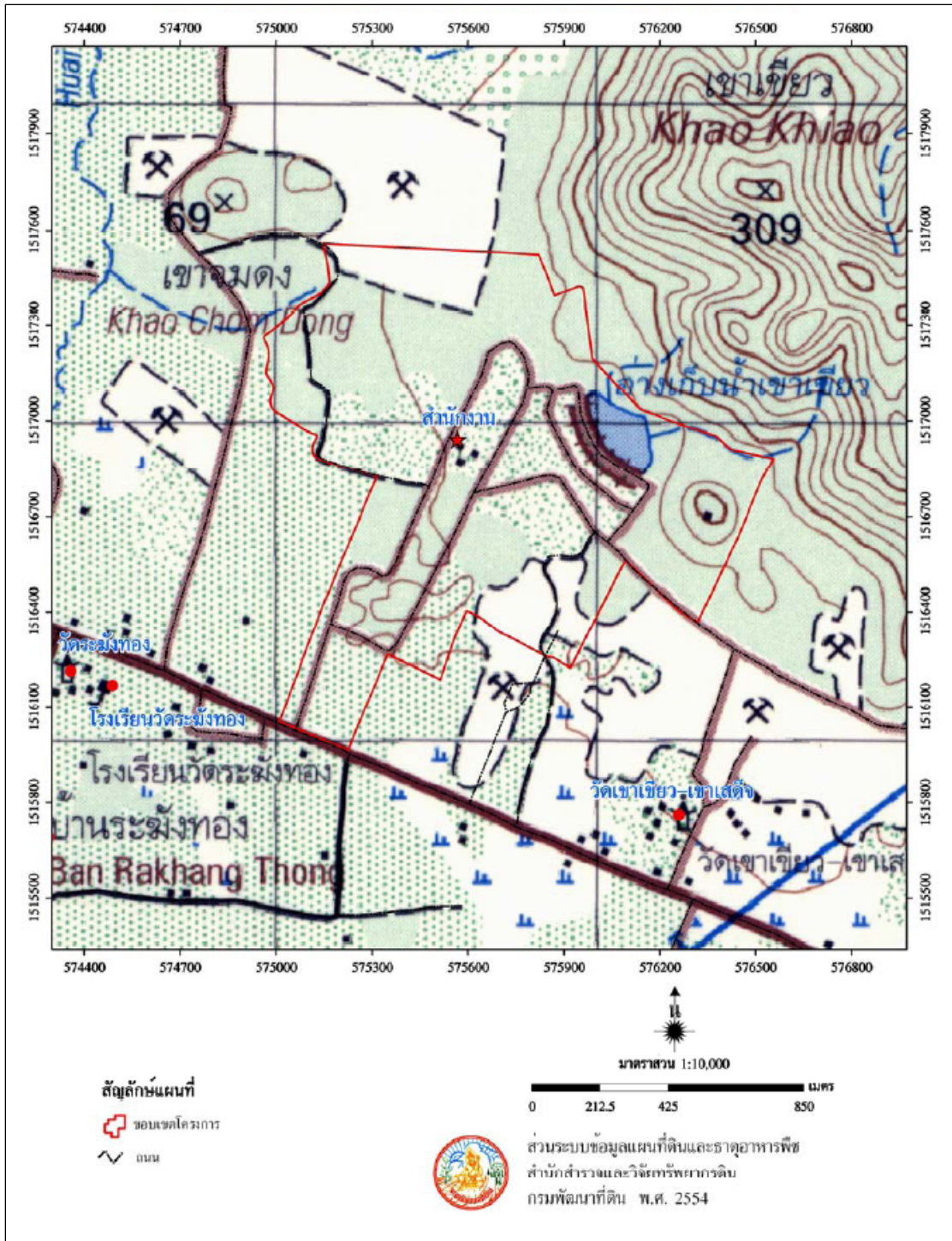
ที่ตั้งพื้นที่โครงการ

โครงการฯ ตั้งอยู่ตำบลเขาชะงุ้ม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ปัจจุบันมีพื้นที่ดำเนินงานทั้งหมด 849 ไร่ 3 งาน 22 ตารางวา โดยแบ่งพื้นที่ออกเป็น 3 ส่วน คือ 1) แปลงเดิม: 699 ไร่ 2 งาน 51 ตารางวา 2) แปลง ก.ป.ร. : 62 ไร่ และ 3) แปลงที่ราษฎรน้อมเกล้าถวาย (ทิศเหนือ): 63 ไร่ 1 งาน 3 ตารางวา

แผนที่แสดงขอบเขต

โครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้มอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ตำบลเขาชะงุ้ม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

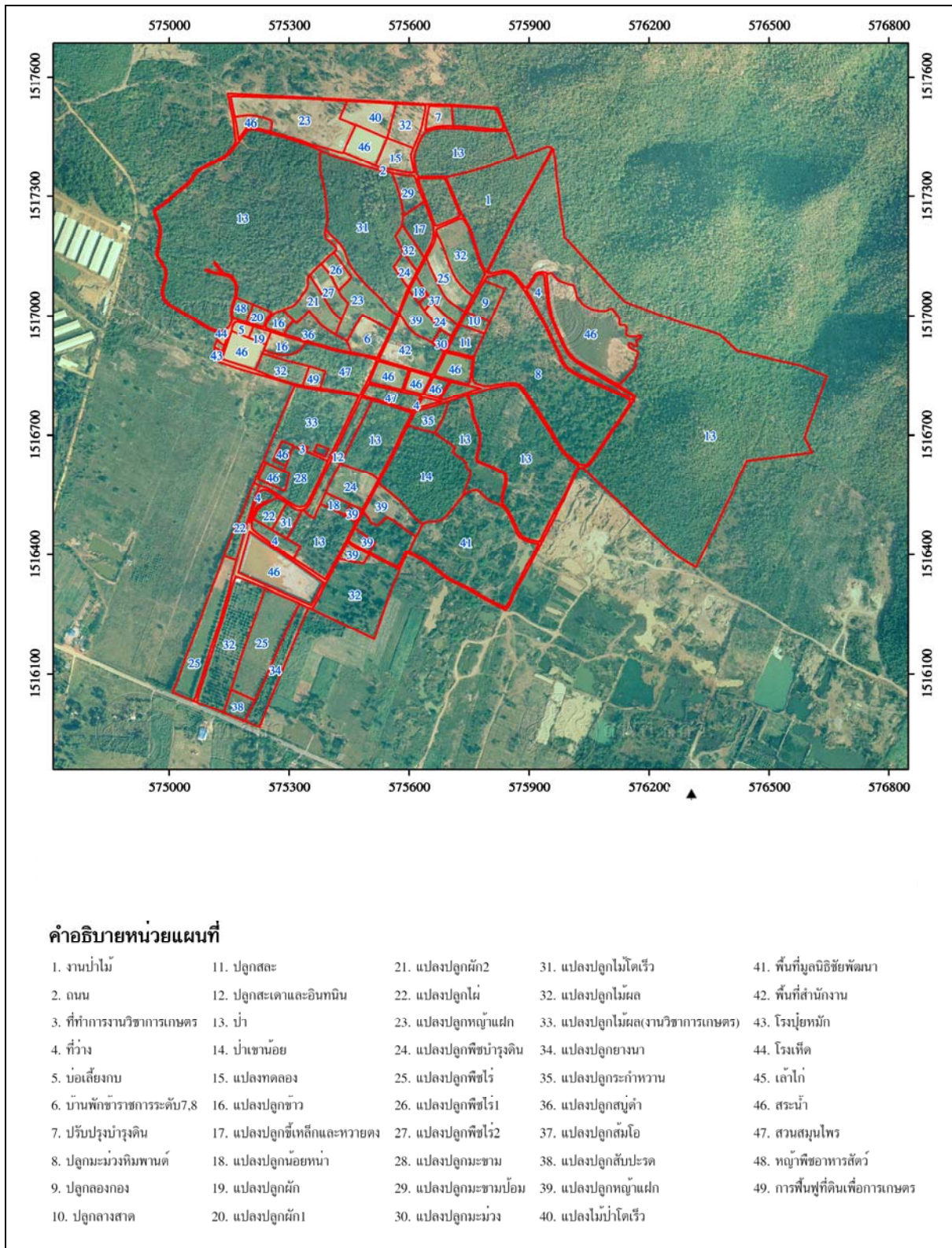

ที่มา : โครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้ม และสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 10

สถานะข้อมูล : ไฟล์ดิจิทัล (shp.)

กิจกรรมที่มีการดำเนินงานในพื้นที่โครงการ

10-001: เขาชะงุ้ม

ที่มา : โครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้ม และสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 10

สถานะข้อมูล : ไฟล์ดิจิทัล (shp.)

กิจกรรมที่มีการดำเนินงานโดยกรมพัฒนาที่ดิน

หน่วยงานรับผิดชอบ : โครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้ม และสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 10

- กิจกรรมดำเนินงาน :
- 1) กิจกรรมจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - 2) กิจกรรมการสาธิตการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - 3) กิจกรรมการทำปุ๋ยหมักและปุ๋ยน้ำชีวภาพ
 - 4) กิจกรรมการใช้ปุ๋ยพืชสด
 - 5) กิจกรรมการปลูกแฝกในพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - 6) กิจกรรมแปลงสาธิตการเกษตรทฤษฎีใหม่
 - 7) กิจกรรมวิจัยการฟื้นฟูดินปนกรวด โดยการใช้หญ้าแฝกและถั่วร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์
 - 8) กิจกรรมศึกษาพันธุ์พืชสมุนไพร
 - 9) กิจกรรมศึกษาวิธีการปรับปรุงดินกลุ่มชุดดินที่ 48 (ชุดดินท่ายาง) ที่เหมาะสมกับการปลูกผัก ฯลฯ